

N:o 9.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående nedsättning i lastpenningarne; Gifven Stockholms slott den 8 Januari 1883.

Under åberopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Riksdagen, att den i § 4 af de vid gällande tulltaxa fogade underrättelser om hvad vid taxans tillämpning iakttagas bör under namn af lastpenningar omförmälda afgift må från och med år 1884 utgå med ett till 10 öre nedsatt belopp.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 8 Januari 1883.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

Departementschefen, Statsrådet Themptander anförde härefter:

Frågan om borttagande af den afgift, som under namn af lastpenningar hvilar å den utrikes sjöfarten och jemlikt § 4 af gällande tulltaxeunderrättelser för närvarande utgår med 14 öre för hvarje ton af fartygets drägtighet, har vid flere tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Redan vid 1843 års riksdag framlades af enskild motionär i sådan riktning ett förslag, som dock ej vann Rikets Ständers bifall. Derefter väcktes vid 1865—1866 årens riksdag inom ridderskapet och adeln motion i enahanda syfte, hvilken motion af Bevillnings-Utskottet afstyrktes endast af hänsyn till statsverkets behof af ifrågavarande inkomst, enär nemligen de i följd af den kort förut med Frankrike afslutade handelstraktaten gjorda tullnedsättningar be-

farades komma att medföra en betydande minskning i tullinkomster. Slutligen afläts till 1872 års Riksdag nådig proposition om ifrågavarande afgifts upphörande. Uti sitt häröfver afgifna utlåtande, deri bifall till propositionen förordades, framhöll Bevillnings-Utskottet afgiftens olämplighet och dess menliga inverkan såväl på skeppsrederinäringen som på landets varuomsättning, men Riksdagen fann förslaget ej böra antagas.

Vidare har frågan om lastpenningarnes upphörande varit föremål för behandling såväl hos 1863 års tullkomité som nu senast hos skatteregleringskomitén. Förstnämnda komité, som med afseende å de tullnedsättningar komitén föreslog icke ansåg sig kunna göra framställning om afgiftens borttagande, fästade emellertid uti sitt den 22 Juli 1865 afgifna betänkande uppmärksamheten på önskvärdheten af nedsättning i eller helst fullkomligt upphörande af densamma, så snart statsverkets öfriga tillgångar sådant medgäfvæ. Hvad skatteregleringskomitén uti sitt den 13 September nästlidet år afgifna betänkande anfört i fråga om lastpenningarne synes jemväl innebära en antydning om komiténs åsigt, att denna afgift, såsom drabbande en viss näring, bör ur skattesystemet utgå, ehuru komitén, med den uppfattning, att frågan härom vore väsentligen beroende af beskaffenheten af de mellan Sverige och en del främmande makter afslutade sjöfartstraktater, i saknad af närmare utredning angående beloppet och beskaffenheten af de afgifter, som i främmande länders hamnar drabba svenska fartyg, funnit sig ej böra framställa förslag om afgiftens borttagande.

Nu har en underdånig framställning från representanter för den näringsgren, som af lastpenningarne närmast beröres, gifvit Eders Kongl. Maj:t särskild anledning att taga frågan om dessas upphörande under förnyadt öfvervägande. Uti en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift hafva nemligen rederierna för åtskilliga i Göteborg hemmahörande ångfartyg, med framhållande, hurusom de afgifter, hvilka för närvarande tyngde på den svenska skeppsfarten, i hög grad försvårade täflan med andra länder, anhållit, att någon lindring måtte beredas i de på ångfartygsrörelsen hvilande utlagor. I häröfver den 12 Oktober nästlidet år gemensamt afgifvet underdånigt utlåtande hafva Kommerskollegium samt Generaltull- och Lotsstyrelserna bland andra åtgärder, som vore egnade att verka i den af sökandena åsyftade riktning, uttalat sig för önskvärdheten och lämpligheten af lastpenningarnes upphörande med hänsyn till såväl sjöfartens befrämjande som afgiftens olämplighet såsom beskattningstitel.

Ifrågavarande afgift, hvilken bör noga särskiljas från fyr- och båkaavgift och andra liknande umgälder, som af skeppsfarten utkrävas

såsom direkt godtgörelse för inrättningar och anstalter till sjöfartens gagn, hvilat på en grund, som ur statshushållningens synpunkt måste anses oegentlig, enär den utgör en beskattning icke på den af skeppsrederirörelsen härflytande inkomst utan på sjelfva fartyget eller det fortskaffningsmedel, genom hvilket varan tillföres förbrukaren. I följd häraf verkar den ogynnsamt på den för vårt land så naturliga sjöfartsnäringsn på samma gång den utgör en tunga på sjelfva varuomsättningen och derigenom bidrager att menligt inverka på prisen såväl å det egna landets produkter, som öfverföras till den utländska marknaden, som å de vigtiga konsumtionsartiklar, råämnen, redskap m. m., som från utlandet tillföras oss. Uppenbart är nemligen, att då vid uppgörande af fraktslut lastpenningarne måste ingå såsom en faktor vid fraktens bestämmande, denna i allmänhet stegras med ett mot berörda afgift svarande belopp, hvilken stegring åter i de flesta fall drabbar den fraktade varan. Dels är afgiften således att betrakta såsom en tilläggsafgift utöfver de fastställda tullsatserna å tullpligtiga varor, dels ock tynger den jemväl å tullfria artiklar, och deribland finnas dock sådana, för hvilka, såsom känt är, en tullafgift vore med nuvarande tulllagstiftnings grundsatser alldeles oförenlig. Icke heller må man hängifva sig åt den föreställningen, att i fråga om varu-utförseln denna afgift icke skulle drabba den svenske säljaren. Denne måste nemligen nöja sig med det på den utländska marknaden gällande priset, och huruvida detta pris kan möjliggöra en försäljning med vinst, beror ofta derpå, att kostnaderna för varans transporterande till utlandet kunna nedbringas så mycket som möjligt.

Ett ytterligare skäl mot ifrågavarande skatt förfinnes i den ofvan antydda omständigheten, att afgiften kan verka såsom en obillighet mot de inhemske skeppsredarne, för så vidt nemligen dessa i följd af den rådande täflan mellan sjöfartens idkare vid vissa tillfällen äro hänvisade till mindre gynsamma fraktvilkor. Då verkar skatten väl icke till varans fördyrande, utan i stället såsom en dubbel beskattning till staten för rederirörelsen, hvilken ju i likhet med all annan näring drabbas af inkomstbevillning, och i fråga om de skattebidrag, hvilka derutöfver skäligen kunna för densamma ifrågakomma, torde böra behandlas på samma sätt som andra näringar, d. v. s. genom tillämpning af stämpelskatten. Nu deremot träffas den inhemska rederirörelsen, utom af inkomst- och stämpelskatt, jemväl af en särskild skatt i lastpenningarne, hvilket måste innebära en oegentlighet.

Visserligen har mot lastpenningarnes borttagande den anmärkning blifvit framställd, att, då varustransporten till och från svenska hamnar till betydlig del verkställes medelst främmande länders fartyg,

det skulle blifva de utländske skeppsredarne som i väsentlig mån komme att skörda vinsten af en sådan åtgärd. Men då, på sätt ofvan är framhållet, afgiften i de flesta fall i sista hand drabbar den fraktade varan, torde berörda anmärkning ej kunna tillerkännas någon afgörande vikt. Att åter från afgiften befria de svenska fartygen, men låta den qvarstå för de utländska, därför utgöra de med flertalet länder ingångna sjöfartstraktater ett hinder, i det genom dessa tillförsäkrats berörda länders fartyg enahanda förmåner som svenska; och att bibehålla afgiften allenast för de länders fartyg, med hvilka sjöfartstraktater ej äro afslutade, är desto mindre lämpligt, som statsverket af en dylik anordning ej skulle hemta någon nämnvärd inkomst.

Att dessa afgifter innefatta en oegentlig beskattning, är ock en åsigt, som i flera andra länders lagar vunnit erkännande. Sålunda hafva de i Storbritannien och Irland, Nederländerna samt Belgien af sjöfarten tillförne utkrädda afgifter, motsvarande lastpenningarne, redan för längre tid tillbaka afskaffats. I Finland och Mecklenburg utgöras ej heller vidare några lästafgifter. I Danmark äro de under olika benämningar förut utgående umgälder sedan år 1863 sammanslagna till en enda skeppsavgift, som beräknas icke såsom hos oss i fråga om lastpenningar efter fartygets hela drägtighet, utan endast efter det gods, som lossas eller lastas.

Lastpenningarne uppgingo för år 1881 till 520,382 kronor och i medeltal för femårsperioden 1877—1881 till 504,408 kronor om året, men hafva under ett och annat tidigare år uppgått till högre belopp. Jag vill emellertid icke nu ifrågasätta denna afgifts fullkomliga upphäfvande på en gång, utan liksom Eders Kongl. Maj:t funnit andra skatter, hvilkas bibehållande icke ansetts lämpligt, dock böra endast småningom försvinna, synes mig för närvarande anledning icke förekomma att låta den hemställan, jag nu går att i underdånighet afgifva, afse annat än en nedsättning i skatten, hvilken torde få ske med 4 öre, så att afgiften komme att utgöra 10 i stället för 14 öre per ton. Den härigenom uppkommande minskning i statsinkomst kan beräknas till högst 200,000 kronor, och då har jag stödt denna beräkning på en uppbörd af lastpenningar, högre än den under en följd af år nu varit. Då lastpenningarne inräknas i tullmedlen, kan, i betraktande af de stora öfverskott denna statsinkomst under de senare åren lemnat utöfver den i riksstaten beräknade siffra, den nedsättning i lastpenningarne jag ifrågasatt icke verka någon rubbning i den beräkning af tullmedlen, som af Statskontoret blifvit för den nu förestående statsregleringen föreslagen och enligt hvilken siffran för denna inkomsttitel skulle bibehållas lika med den i detta års riksstat upptagna.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen, att den i § 4 af de vid gällande tulltaxa fogade under rättelser om hvad vid taxans tillämpning iakttagas bör under namn af lastpenningar omförmälda afgift må från och med år 1884 utgå med ett till 10 öre nedsatt belopp.

Till denna af Statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lemna bifall, och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Hans Wachtmeister.
